

ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

The Necessity of the Academic Collaboration Network
Administration of Primary Schools under the Office of the
Basic Education Commission in the Northeastern Region

หวนใจ เวียงยิ่ง, วณิกา ฉลากบาง และศุภวิทย์ จันทรักษ์
Wanjai Veangying, Wannika Chalakbang and Suphirun Jantarak
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: veangying@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิธีดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) การศึกษาพฤติกรรมศึกษาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิชาการ จำนวน 3 เครือข่าย โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ และ 4) การศึกษาความต้องการจำเป็น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 24,480 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 420 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.46-0.93 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค

PNI
modified

*ได้รับบทความ: 30 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 22 กุมภาพันธ์ 2565; ตอรับตีพิมพ์: 26 มีนาคม 2565

Received: August 30, 2021; Revised: February 22, 2022; Accepted: March 26, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับความต้องการจำเป็น ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย ($PNI_{modified} = 0.359$) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย ($PNI_{modified} = 0.348$) ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย ($PNI_{modified} = 0.340$) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสื่อสาร ($PNI_{modified} = 0.333$) ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย ($PNI_{modified} = 0.329$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย ($PNI_{modified} = 0.327$) และด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ($PNI_{modified} = 0.316$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารเครือข่าย; ความร่วมมือทางวิชาการ; ความต้องการจำเป็น; โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to; 1) study the current and desirable conditions of the administration of the academic collaboration network of primary schools, 2) study the necessity of the administration of the academic collaboration network of primary schools. Under the Office of the Basic Education Commission in the northeast There are four steps of research methodology: step 1, analysis and synthesis of documents, concepts, theories and research, step 2, interview with 9 experts, step 3, multi-case study 3 networks of academic collaboration in primary schools with academic excellence performance by interview school administrators and academic supervisors and step 4, study the necessity. This research is a quantitative research. The population used in the study was 24,480 people. The sample consisted of school directors and academic supervisors totally 420 which was obtained by multi-stage sampling. The instrument used was a 5 - level rating scale questionnaire with the Index of item objective congruence (IOC) between 0.80-1.00, discrimination power between 0.46-0.93, and the overall reliability value at 0.98. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and $PNI_{modified}$.

The research results were as follows:

1. The current state of the administration of academic collaboration network of primary schools overall, it is moderate. And overall desirable conditions were at a high level.
2. The necessity of the administration of collaboration network of primary schools under the office of the basic education commission in the northeast overall, it is moderate. In order of need, they are: network vision determination ($PNI_{\text{modified}} = 0.359$), network performance evaluation and improvement ($PNI_{\text{modified}} = 0.348$), network organization and organization collaboration ($PNI_{\text{modified}} = 0.340$). Knowledge exchange and communication ($PNI_{\text{modified}} = 0.333$), network strategic plan development ($PNI_{\text{modified}} = 0.329$), network member participation ($PNI_{\text{modified}} = 0.327$), and awareness of the need to Create a network ($PNI_{\text{modified}} = 0.316$), respectively.

Keywords: Network Administration; Academic Collaboration; necessity; Primary school

1. บทนำ

วิกฤติคุณภาพการศึกษาของไทยเป็นเรื่องที่วิพากษ์วิจารณ์กันมาก สะท้อนให้เห็นว่าความพยายามของการปฏิรูปการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ยังไม่ประสบผลสำเร็จ หากปล่อยให้คุณภาพการศึกษาด้อยอยู่เป็นที่แน่นอนว่าคุณภาพของเด็กและเยาวชนไทยจะเติบโตไปอย่างไรคุณภาพ และคงมองไม่เห็นอนาคตของประเทศว่าจะสามารถยืนหยัดอย่างมีศักดิ์ศรีได้อย่างไร ท่ามกลางการแข่งขันอย่างรุนแรงของสังคมโลกความด้อยคุณภาพการศึกษาของไทยไม่ได้มาจากการขาดแคลนงบประมาณเนื่องจากแต่ละปีรัฐได้ลงทุนด้านการศึกษามากคือ มากกว่าร้อยละ 20 หรือประมาณ 1 ใน 5 ของงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีการอ้างถึงว่าไทยลงทุนทางการศึกษาสูงเป็นอันดับที่ 2 ของโลก

(สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557, หน้า 5) และเมื่อเทียบการลงทุนเพื่อการศึกษากับประเทศต่างๆ ซึ่งลงทุนน้อยกว่าแต่กลับได้ผลลัพธ์ที่มากกว่าประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของไทยตัวชี้วัดทางด้านปริมาณคือ มีเด็กและเยาวชนไทยด้อยโอกาสประมาณ 5 ล้านคนที่อยู่นอกระบบและที่อยู่ในระบบ แต่ต้องออกจากระบบการศึกษา ส่วนทางด้านคุณภาพการศึกษานั้นไม่ว่าจะวัดจากคะแนนสอบ PISA คะแนนสอบ TIMSS หรือคะแนนวัดทักษะภาษาอังกฤษ เด็กไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย (สุรางค์ โพธิ์พฤกษาวงศ์, 2559, หน้า 3-9)

เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา งานวิจัยและพัฒนาในโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (Local Learning

enrichment Network: LLEN) ในช่วง พ.ศ. 2552-2555 ได้พยายามค้นหาวัตรกรรมและแนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่โดยมุ่งหาคำตอบว่าจะมีความเป็นไปได้เพียงใดที่จะบูรณาการความร่วมมือในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน มหาวิทยาลัยจะมีขีดความสามารถเพียงใดในการเป็นองค์กรหลักในการประสานงานและการจัดการเครือข่ายที่จะระดมสรรพกำลังจากภาคีต่างๆ และทรัพยากรทั้งในด้านแหล่งทุน บุคคลและองค์กรต่างๆ ภายใต้กรอบแนวคิดว่าการระดมพลังเชิงพื้นที่เป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้ฝ่ายต่างๆ สามารถเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ การดำเนินงานของชุดโครงการนี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลัก 5 ด้าน คือ ผู้เรียน ครู โรงเรียน/กลุ่มโรงเรียนอาจารย์มหาวิทยาลัยและระดับเครือข่าย ความสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงที่ตัวนักเรียน 1) สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในโครงการสูงขึ้น เห็นได้ชัดในโครงการที่มีการออกแบบทดสอบก่อนและหลัง ส่วนโครงการที่ไม่ได้ออกแบบทดสอบไว้ พบว่าคะแนน O-Net ในบางโรงเรียนสูงขึ้น แต่บางโรงเรียนคะแนนผลสัมฤทธิ์โดยรวมยังไม่แตกต่างระหว่างก่อนและหลังทดสอบ และยังพบว่า นักเรียนเริ่มสนใจการเรียนเพิ่มขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ต่อไป และในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่บูรณาการเข้าไปในวิชา ได้มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านต่างๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงได้บ้าง

ในบางพื้นที่ และพบทักษะที่แตกต่างกันออกไปตามจุดเน้นโครงการ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดริเริ่ม ทักษะทางสังคม เช่น การร่วมทำงาน ทักษะชีวิตและการทำงาน ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการเห็นคุณค่าในอัตลักษณ์ท้องถิ่น รักท้องถิ่นและชุมชน (สุรางค์โพธิ์พฤษภาคมวงศ์, 2559, หน้า 3-9)

เครือข่ายเป็นการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันเพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน การรวมตัวเป็นเครือข่ายจัดเป็นการผนึกกำลังจึงควรทำในลักษณะการแลกเปลี่ยนโดยสัปดาห์ละส่วนดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นการผนึกกำลังซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานเป็นเครือข่ายมักมีผลดีกว่าผลรวมที่เกิดขึ้นจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพจึงต้องมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพราะจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อ ลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้อน มีความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย ความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองจากรัฐ ช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อน ช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนเข้ากับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

และคนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ และการยอมรับ (ชนัญฐากาญจนรังสันทน์, 2564)

จากความสำคัญของเครือข่ายดังได้กล่าวแล้วจึงเห็นได้ว่า เครือข่ายจะสามารถแก้ปัญหาหลายอย่างได้ และส่งเสริมให้การทำงานเกิดผลดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น การสร้างเครือข่ายเป็นการเปิดโอกาสให้กับสมาชิกในองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรนอกหน่วยงานของตนลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน เกิดความร่วมมือในการทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เสมือนเปิดประตูสู่โลกภายนอก เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมักจะพบว่า เครือข่ายที่มีอยู่ใช้วิธีการดำเนินงานที่สับสนทอติดกันมาเป็นวัฒนธรรมภายในกลุ่มคน หน่วยงานหรือองค์กรเดียวกันมีลักษณะไม่ต่างจากการปิดประเทศที่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก มีการดำเนินงานภายในกรอบแนวคิดแบบเดิม อาศัยข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ภายในใช้ทรัพยากรหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอจะหาได้ใกล้มือ หรือถ้าจะออกแบบใหม่ก็ใช้เวลานานมาก นับเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานอย่างยิ่งและอาจแก้ปัญหาที่ซับซ้อนไม่ได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2549)

ปัจจุบันการบริหารเครือข่ายความร่วมมือโรงเรียนประถมศึกษา โดยทั่วไปมักเกิดปัญหาอันเนื่องมาจากผู้บริหารขาดเทคนิคในการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับระบบตนและระบบงาน คือ ผู้บริหารไม่ยอมมอบอำนาจหรือแบ่งอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้บริหารกลัว

สูญเสียอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมก็จะเกิดขึ้นได้ยาก แม้ในความเป็นจริงอำนาจที่แท้จริงยังคงอยู่กับผู้บริหารก็ตาม นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารขาดทักษะในการสื่อสารหรือทักษะในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะใช้วิธีนี้ใน โรงเรียน อีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือโรงเรียนประถมศึกษาคือ บุคลากรขาดความรู้ความสามารถ แม้จะมอบอำนาจการตัดสินใจและอำนาจดำเนินการต่างๆ ให้การบริหารจัดการก็ไม่สามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดกับโรงเรียนได้เต็มที่ แต่ถ้าบุคลากรขาดความรู้ ความสามารถ ปัญหาประการสุดท้าย คือ การมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอเนื่องจากการบริหารเครือข่ายความร่วมมือโรงเรียนระบบข้อมูลข่าวสารที่ดีมีความจำเป็นมาก เพราะจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ทั่วถึงรวดเร็วช่วยลดปัญหาความขัดแย้งได้ และทำให้ฝ่ายบริหารโรงเรียนรับทราบข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2546, หน้า 223) สอดคล้องกับทัศนะของพรชัย ทองเจือ (2550, หน้า 143) ที่ว่าปัญหาและอุปสรรคในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาการเรียนการสอน คือ การขาดความตระหนักและขาดการประสานงานที่ดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนัย วงศ์สุคันธ (2555, หน้า 23-38) ได้กล่าวว่า ปัญหาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการต้องร่วมมือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา

คุณภาพการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการ ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการ แก่ชุมชน และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวมา ข้างต้น เห็นได้ว่าการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการของโรงเรียนยังประสบปัญหา จึงเป็น ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการเพื่อให้ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ดำเนินไปอย่างราบรื่นจนบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความต้องการ จำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ในด้านการบริหาร และการดำเนินงานทั้งในระดับ โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา ก่อให้เกิดการ ยกระดับการแก้ปัญหา นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา และสามารถ นำความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย เพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน โรงเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

ทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงาน วิจัย 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3) การศึกษา พหุกรณีศึกษาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านวิชาการ และ 4) การศึกษาความต้องการจำเป็น ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 24,480 คน (สำนักงานคณะกรรมการการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจาก ตารางของ Taro Yamane (วารุ เฟ็งสวัสต์, 2551, หน้า 192) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการ สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ใน การทำงาน และขนาดของโรงเรียน 2) สอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง

ประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.60 -1.00 จากนั้นทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานวิชาการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.46-0.93 และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค PNI_{modified} โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย
- 2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย
- 3) ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย
- 5) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย
- 6) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสื่อสาร
- 7) ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.35 โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ย 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 3.35 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 3.34 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 3.34 และ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 3.31 ตามลำดับสำหรับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.48 โดยด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.50 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 4.50 อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับ

มาก ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสาร ของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 4.45 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับมาก ด้านการประสาน และด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้าง หน่วยงานและองค์กรเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 4.47 เครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 4.43 อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การบริหารเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ การ พัฒนา
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการตระหนักถึงความจำเป็น ในการสร้างเครือข่าย	3.37	0.389	ปานกลาง	4.43	0.674	มาก	0.316	7
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของ เครือข่าย	3.31	0.395	ปานกลาง	4.50	0.645	มาก	0.359	1
3. ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ของเครือข่าย	3.35	0.421	ปานกลาง	4.45	0.649	มาก	0.329	6
4. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก เครือข่าย	3.39	0.393	ปานกลาง	4.49	0.551	มาก	0.327	5
5. ด้านการประเมินผลและการ ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของ เครือข่าย	3.34	0.404	ปานกลาง	4.50	0.608	มาก	0.348	2
6. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ การสื่อสาร	3.37	0.432	ปานกลาง	4.49	0.614	มาก	0.333	4
7. ด้านการประสานหน่วยงานและ องค์กรเครือข่าย	3.34	0.435	ปานกลาง	4.47	0.639	มาก	0.340	3
รวมเฉลี่ย	3.35	0.410	ปานกลาง	4.48	0.626	มาก		

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม

($PNI_{modified} = 0.336$) เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย ($PNI_{modified} = 0.359$) รองลงมาคือ ด้านการ

ประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.348) ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.340) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสาร (PNI_{modified} = 0.333) ด้านการพัฒนาแผน

ยุทธศาสตร์ของเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.329) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.327) และ ด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.316) ตามลำดับดังแสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย	0.316	7
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย	0.359	1
3. ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย	0.329	6
4. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย	0.327	5
5. ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย	0.348	2
6. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสาร	0.333	4
7. ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย	0.340	3
ค่าดัชนี PNI _{modified} เฉลี่ย	0.336	

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสาร ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย สอดคล้องกับงานแจ่มจันทรวงษ์ (2553, หน้า 315 - 316) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อ

ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้สรุปการปฏิบัติงานของสถานศึกษาได้ คือ 1) สถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู องค์กรคณะบุคคลต่างๆ ในสถานศึกษา ตลอดจน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่าย ทั้งที่เป็นเครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานการศึกษา และเครือข่ายหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาในสถานศึกษาตามสถานการณ์และ โอกาส 2) สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารตามสภาพบริบทของสถานศึกษามีการสร้าง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของนักเรียน มีความร่วมมือกันระหว่างบุคคลทั้ง ภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา 3) สถานศึกษามีการแต่งตั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่ กำหนดนโยบาย กำกับ ติดตาม สนับสนุนการ จัดการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามนัยของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้ มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาน ศึกษา 4) สถานศึกษามีการบริหารตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ ศึกษา ตามภารกิจงาน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงาน วิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป และ 5) สถาน ศึกษามีการปฏิบัติในด้านการประกันคุณภาพการ ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการ ศึกษา ให้เป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

ภายนอก และจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต่อสาธารณชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน การประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก เครือข่าย ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสาร ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย และด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้าง เครือข่าย ตามลำดับ ทั้งนี้ การบริหารเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษา หาแนวทางในการพัฒนาอย่างชัดเจนและเป็น ระบบ ซึ่งสอดคล้องกับกับ Starkey (1997, p. 57) ซึ่งได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารเครือ ข่ายไว้ว่า 1) ควรมีการเชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้ เสียมาร่วมประชุมโดยจัดให้มีหัวข้อการประชุมที่ น่าสนใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมหรือเป้าประสงค์ ที่เกี่ยวข้องกัน 2) ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของการ จัดตั้งเครือข่ายทิศทางกิจกรรมหลักและคุณสมบัติ ของสมาชิกให้ชัดเจนโดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วน ร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย 3) จัดตั้งกลุ่มแกน ของเครือข่ายที่ปวารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสาน งานจัดการและส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิก 4) สร้าง ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพันที่

เหนียวแน่น 5) เครือข่ายต้องมีวิธีการจัดหาและจัดการทรัพยากรเพื่อประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจการของเครือข่ายและความสามารถในการพึ่งตนเอง 6) ทำให้เครือข่ายนั้นได้มีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย 7) ควรสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายเพื่อเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากขึ้น 8) ควรมีการติดตามผลและประเมินผลเป็นประจำสม่ำเสมอ และถ้อยคำทั้งนี้ควรให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวิธีและเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของกิจกรรมเครือข่ายและร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการติดตามและประเมินผล

3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์เพื่อนำมาจัดเรียงความสำคัญและนำข้อมูลมากำหนดเป็นแผนพัฒนาต่อไป ลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสื่อสาร ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายและด้านการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ตามลำดับจากผลการวิจัยความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการดังกล่าว ด้านที่ต้องแก้ปัญหาอันดับแรก คือ ด้านการกำหนด

วิสัยทัศน์ของเครือข่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิสัยทัศน์ที่กำหนดทำให้เกิดผลในทางวิชาการร่วมกัน แสดงถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่าย วิสัยทัศน์ที่มีความชัดเจนและมีความเป็นไปได้ จะสร้างพลังให้กับองค์กรทำให้องค์กรมีการรวมพลังมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2549, หน้า 8-9) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ มีความสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ช่วยกำหนดทิศทางที่จะดำเนินชีวิตหรือกิจกรรมองค์กรโดยมีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน 2) ช่วยให้สมาชิกทุกคนรู้ว่าแต่ละคนมีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง 3) ช่วยกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกร่าเริงใจ 4) มีความผูกพันมุ่งมั่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำลายเกิดความหมายในชีวิตการทำงาน มีการทำงานและมีชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมายด้วยความภาคภูมิใจและทุ่มเทเพื่อคุณภาพของผลงานที่ปฏิบัติ และ 5) ช่วยกำหนดมาตรฐานของชีวิต องค์กรและสังคมที่แสดงถึงการมีชีวิตที่มีคุณภาพ องค์กรที่มีคุณภาพและสังคมที่เจริญก้าวหน้า มีความเป็นเลิศในทุกด้านในการพัฒนาวิสัยทัศน์

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียงลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 7 ด้าน ดังนั้น

โรงเรียนประถมศึกษา นำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทาง และนโยบายระดับโรงเรียนในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ จากหน่วยงานต้นสังกัดไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือที่เหมาะสมระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ อย่างมีประสิทธิภาพ

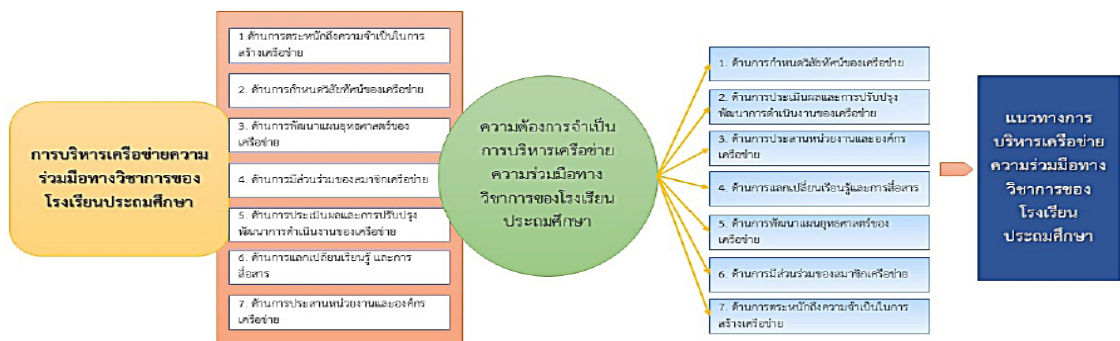
2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรทำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในการบริหาร

เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยแยกศึกษาตามขนาดโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเหมาะสมยิ่งขึ้นในแต่ละขนาดโรงเรียน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย ด้านการประสานหน่วยงานและองค์กรเครือข่าย ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสื่อสาร ด้านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย ด้านการตระหนักถึงความเป็นในการสร้างเครือข่ายตามลำดับ ซึ่งปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์. (2564). *การสร้างเครือข่าย*. เข้าถึงได้จาก <http://www.loei.go.th/TH/attachments/article/5516/>
- จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2546). *กลยุทธ์การสร้างองค์การคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ธรรมมล.
- พรชัย ทองเจือ. (2550). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมศักดิ์ ดลประเสริฐ. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษา: พลังและความหวัง. *วารสารปฏิรูปการศึกษา*, 1(12), 8-9.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน.
- สุนัย วงศ์สุคันธ. (2555). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 7(20), 23-38.
- สุรางค์ โพธิ์พุกขางค์. (2559). การจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในพื้นที่ด้วยพลังเครือข่าย. *วารสารการศึกษาไทย*, 11(11), 3-9.
- Starkey, P. (1997). *Networking for Development, International Forum for Rural Transport and Development*. London: International Forum for Rural Transport and Development.

